

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Родзінська О.Ю.

Київський національний лінгвістичний університет

Переклад фразеологічних одиниць – актуальна тема для сучасних перекладачів, оскільки саме передача іншомовних фразеологізмів викликає ряд труднощів при усному та письмовому перекладі.

Фразеологічна одиниця – це семантично зв'язане сполучення слів, яке відтворюється у мовленні у фіксованому співвідношенні семантичної структури та певного лексико-граматичного складу (Пономарів, 2001). В японській мові поняттю фразеології як розділу лінгвістики відповідає японський термін 成句論 /seikuron/, відповідно поняттю фразеологізму 成句 /seiku/ (Комарницька, 2012).

Головна складність перекладу фразеологізмів полягає в тому, що фразеологічному складу кожної мови притаманні свої характерні риси і більшості фразеологічним оборотам однієї мови немає рівноцінних еквівалентів в інших мовах. Отже передати їх слово в слово зазвичай неможливо, через те, що вони являють собою єдиний образ, звідси – необхідність їх розгляду, як єдине семантичне ціле; а заміна їх словами в прямому значенні може спричинити зникнення атмосфери звичних читачу образів (Гомзякова, 2018).

Відмінності в картині світу, культурі, світосприйнятті різних народів зумовлюють неможливість, в ряді випадків, взаємозамінити фразеологізми при перекладі. Наявність у мові перекладу повних або часткових еквівалентів дозволяє при перекладі фразеологізмів більш точно передати зміст оригіналу, включаючи і ідіоматичну складову цієї одиниці перекладу. У разі їх відсутності перекладачам доводиться використовувати інші нефразеологічні способи.

Виділяють такі основні способи перекладу ФО (Гомзякова, 2018):

1. Фразеологічний еквівалент – фразеологічні одиниці в рідній мові, які повністю відповідають по змісту фразеологізму в іншій мові, і які базуються на одному з них образі. Як правило, це інтернаціональні вирази, які несуть біблійно-міфологічний чи літературний характер.

壁に耳あり /kabe ni mimi ari/. Значення: "І стини вуха мають". 求めるものは見いだすであろう /motomeru mono wa miitazu dearou/. Значення: "Хто шукає, той знайде".

2. Фразеологічні аналоги. У разі відсутності фразеологічного еквівалента в мові перекладу підбирається фразеологізм з таким же переносним значенням, але заснований на іншому образі.

雀の涙 /suzume no namida/. Буквальне значення: "З горобину сльозу". Аналог: "Кіт наплакав". 鬼の涙 /oni no namida/. Буквальне значення: "Бісові сльози". Аналог: "Крокодилячі сльози".

3. Дослівний переклад (калькування) фразеологічних одиниць. Іноді перекладач, намагаючись зберегти образність оригіналу при перекладі фразеологізму, який немає ні еквіваленту, ні аналогу в рідній мові, вдається до дослівної передачі образу в іноземній фразеології. Такий спосіб може бути застосований в тому випадку, якщо в результаті калькування отримаємо вираз, образність якого легко сприймається українським читачем та не створює враження непридатності загальноприйнятим нормам української мови. Дослівний переклад не є фразеологічним перекладом, бо він не використовує готові фразеологічні одиниці, які є у мові перекладу, а кожного разу створює новий образний зворот, чужий рідній мові, хоча зрозумілий.

学問に近道なし /gakumon ni chikamichi nashi/. Значення: "Нема короткого шляху до знань".

4. Описовий переклад. Якщо фразеологізм не має в рідній мові еквіваленту або аналогу, а дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад – з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів:

アドバルーンを揚げる /adobaru:n wo ageru/. Буквальне значення: "Запустити повітряну кулю з рекламою". Значення: "Повідомити частину інформації, щоб подивитися реакцію співрозмовника".

На відміну від української мови, в японській мові дуже багато фразеологізмів було запозичено з китайської мови, саме тому адекватна передача сенсу можлива при дослівному переклад лише тих ідіоматичних одиниць, походження яких має загальний корінь, як у випадку біблеїзмів або літературних висловів. Тому найчастіше для перекладу фразеологічних одиниць з японської на українську мову використовується описовий переклад та фразеологічні аналоги.

ЛІТЕРАТУРА

Гомзякова, О. Ю. (2018). *Основні шляхи перекладу англійських фразеологізмів.*

<https://int-konf.org/uk/2013/nauka-i-zhittya-suchasni-tendantsiji-integratsiya-u-svitovu-naukovu-dumku-23-25-05-2013/303-gomzyakova-o-yu-osnovni-shlyakhi-perekladu-anglijskikh-frazeologizmiv>

Комарницька, Т. К., Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс: в 2 т. Т.1.* Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.

Пономарів О.Д., Різун В.В., Шевченко Л.Ю. (2001). *Сучасна українська мова.* Київ: Либідь.

石田・プリシラ(2002)。慣用句の意味を分析する方法。東京：開拓社。